



Jöfnun atkvæðavægis

Árþing SSNE 17. apríl 2021

*

Guðmundur Baldvin - Árþing SSNE 2021

Tildrög þessarar umræðu

- *Frumvarp til laga um breytingar á kosningalögum um jöfnun atkvæða sem lagt var fram á Alþingi s.l. haust þar sem lagt er til að fjöldi þingsæta í hverju kjördæmi verði í hlutfallslegu samræmi við tölu kjósenda á kjörskrá og að gerðar verði breytingar á lögum um kosningar til Alþingis til samræmis við það. Jöfnun atkvæðavægis.*
- *Bæjarráð Akureyrarbæjar bókaði á fundi í lok október 2020 og óskaði eftir því að á vettvangi SSNE verði frumvarpið rætt sem og nauðsynlegar mótvægisaðgerðir*

Smá sögufirlit

- Fjöldi þingmanna hefur aukist talsvert frá því Alþingi var endurreist 1843
 - 1844 voru 26 þingmenn /einmenningskjördæmi og kongungskjörnir
 - Breyttist í einmennings- og tvímenningaskjördæmi sem og konungskjörnir
 - 1916 dattu konungskjörnir út og landskjörnir komu í staðinn og þá var þingmannafjöldi orðinn 40
 - Í kosningunum 1934 komu inn uppbótarsæti í stað landskjörinna
 - Þingmönnum fjölgaði í nokkrum stökkum en fóru úr 52 í 60 á árinu 1959 þegar kosningakerfinu var gjörbreytt og tekin var upp hlutfallskosning og kjördæmin urðu 8 í stað 28
 - Þingmönnum var svo fjölgað í 63 við kosningarnar 1987, 50 þingmenn voru kjördæmakosnir og uppbótarsætin voru 13



Núverandi skipan

- Með breytingu á lögum á árinu 2000 var kjördaæmum fækkað í 6, kjördaæmakosnir þingmenn urðu 54 og uppbótarsæti 9
- Stóra breytingin í þeim lögum felst í þeirri reglu að séu helmingi færri kjósendur að baki hverju þingsæti í fámennasta kjördaæminu m.v. fjölmennasta þá skal flytja kjördaæmakosinn þingmann milli kjördaæmanna
- Í kjölfar þessar lagasetningar hefur orðið tilflutningur á þingsætum úr Norðvesturkjördaemi sem hafa flust yfir til Suðvesturkjördaemis fyrst við kosningar 2007 og svo aftur 2013
- Núverandi kerfi hefur því innbyggðá tilfærslu þannig að einungis getur orðið helmingsmunur milli kjósenda á baki hverju þingsæti en þó getur þingmannafjöldi hvers kjördaemis aldrei orðið færri en 6 þingmenn skv. stjórnarskrá.



Jöfnun atkvæðavægis

- En er ástæða til að hafa áhyggjur af þróuninni?
- Hvaða áhrif hefur jöfnun atkvæðavægis á stöðu okkar?
- Skoðum þetta aðeins

Núverandi skipting þingmanna



Áætluð skipting þingmanna 2030



Skipting þingmanna m.v. jöfnun atkvæðavægis



Áætluð skipting þingmanna m.v. jöfnun atkvæðavægis 2030



Eða viljum við eitt kjördæmi?





Lokaorð

- Byggða- og íbúapróun áhyggjuefni
- Þingmönnum í kjördæminu mun fækka m.v. núverandi kerfi
- Jöfnun atkvæðavægis mun leið til enn frekari fækkunar

- Hvað getum við gert?
- Hvað viljum við gera?